

en friche, mais traversé par une route ou un chemin: *Poudzas de Fâvars, Poudzas daous Plas*: plaine qu'on trouve au haut d'un puy» (Béronie-Vialle, s. v.). El mot va existir realment en el Perigord, per més que Guillaumie (*Contrib. Gloss. Périg.*, p. 96) el declari desconegut avui en el cantó de St. Pierre de Chignac; però hi ha uns llocs-dits *La Pouge, Les Pouges*, segons el *Dict. Topogr. de la Dordogne* (p. 247), i «*poujo*: vieille route» figura en Morteyrol, *Notes pour servir à la composition d'un Dict. de l'idiome périgourdin*, ms. del S. XIX conservat a la Biblioteca de Périgueux i citat per Guillaumie.

Preisant la fonètica, observem que en aquests parlars l'oc. ant. *-atge* es pronuncia *-aje* («*endareiraje*: récolte d'arrière-saison»), per tant també allà tenim la base *-tj-* que estableixen totes les formes gascones i que fa impossible l'etimologia *PODIA*; cf. no solament el cap en *potge* del *Libre Vert* de Benac, a. 1406, sinó, entre molts altres, el nom del poble bearnès de *Saint-Jean-Poudge*, 6 km. al SE. de Garlin, anomenat *S. Johan Potge* l'any 1385, *S. J. Podge* el 1402 (PRaymond, *Dict. Top. des B.-Pyr.*); «la *potge* qui biey de la Forquiee» de Morlaas, 1457, *Cart. d'Ossau* (257); *La Poutge* llogaret agregat a Begole, districte de Tarbe; *púyo* «motte de gazon» a la Vall d'Aura (Alf. Schmitt, *Termin. Pastorale*, 11).

Potó, V. *potó* i *pota* *Pòtol*, *potolada*, *potolejar*, *potolí*, *potoll*, *potolla*, *potollar*, *potollonar*, V. *pota* *Potonar*, *potonejar*, V. *potó* i *pota* *Potra* 'hèrnia' i 'egua', *potrada*, *potranca*, *potrancó*, *potranya*, *potrejada*, *potrejar*, *potrer*, V. *poltre* *Potreta* 'manefla', Conflent, alteració del fr. *portrait* 'retrat, pintura' (< 'embadocat' com si fos un retrat') *Potra*, V. *poltre* *Potronconat* < *potranconat*, V. *poltre* *Potrós*, V. *potra* (POLITRE) *Potsefer*, *potser*, V. *poder* *Potxa* 'butxaca' < fr. *poche* (BUTXACA) *Potxa* mall. 'burla', V. *piotxa* (PIULAR) *Potxó*, V. *potó* *Potxós*, V. *piotxa* (PIULAR) *Potzim* de fruita, V. *empotzim*

POU, del ll. PŪTĒUS 'sot, clot', 'pou'. □ 1.ª doc.: S. XIII.

«Quan algú ha servitut de menar aygua per camp o honor d'altre --- deu aver carrera prop de la riba d'aquel ayguaduyt --- E si ha servitut tan solament de *puar* aygua en *pou* o en font de son veý, deu aver carrera prop aquela aygua, on pusca entrar e exir al aygua, o *puar*», *CostTort.* (Ol., p. 134, III, § 11, 14). «En Bñg. Gayran, còmit de la galea --- demanam-li quins ports havia --- de part envés Cathalunya; e dix-nos que aquí havia un puig --- la Dragonera, e no-s tenia ab la terra ferma de Maylorques, e que hi havia un *pou* d'aygua dolç, e quan el hi fo una vegada, los seus mariners ne trageren aygua», Jaume I (Ag., 95, § 58).

També en Lluill i en molts altres autors medievals, fins a la fi del període nacional, en què Fenollar l'aplega en rima amb *ó* tancada: «Ensems vos puc dir, - senyora Olives, / que may vos he vist - e sé bé qui sou, / puix l'aygua tan dolça - de vostre bell... *pou* / les ve-

lles carns mortes - fa jóvens i vives» (*Procés de les Olives*, v. 171): curios almenys que aquesta imatge es trobi estereotipada en el llatíisme britònic *putte* «cunnu» (cf. Loth., *Les mots latins dans les l. brit.*, s. v.).

La forma d'aquest mot en el mossàrab menorquí degué ser *putze*, com es dedueix de l'antiquíssim nom d'*Alputze Vei*, possessió prop de Ferreries on hi ha un famós pou som que és quasi una font (semblant al pou de torn gravat en el treball de Moll sobre Ciutadella, *Misc. Alcover*). Potser més aviat correspondria a un tipus *PUTEA fem., com el que ha donat el cast. *poza*, cosa que explicaria millor la *-e* (< mossàr. arabitzat *púdzä*); cf. infra l'arag. *poza*, i *Poça* està molt estès en la toponímia mossàrab valenciana.

El significat originari del mot llatí sembla haver estat 'sot', 'clot' (amb aigua o sense), acc. que es troba sovint en llatí (cf. *Puticuli* 'fosses on enterraven els esclaus'), amb correspondència en l'avèstic *put-* 'la Fossa infernal'; transmesa en part al romànic (castellà *poza* 'clot') i més encara als manlleus que del mot llatí feren les llengües germàniques: ags. *pytt*, d'on l'angl. *pit* 'fossa', 'infern', a-al. ant. *pfuzzi* > al. *pfütze* 'basal', 'estanyol'. És, doncs, versemblant que en certes accs. catalanes, dialectals o toponomàstiques, es vagi partir del sentit llatí primitiu, i no d'una aplicació translàtica del pou aquàtic: en el Montsec extrem-occidental usaven *póu* (com a apel·latiu: «allà en aquell *pou*») com a nom d'un 'callís fondo', i un altre va explicar-me que per a ells vol dir un 'sot que serveix de parany als llops' (a l'Estall, cap al *Pas Xugà*, 1957); a l'Alt Pallars *lo Póu de Burze* és una fonda comarcada del terme de Baiasca (1964). També en el Bearn: «une gran clote que la aperabens *lo Putz*» (en la zona pantanosa del *Pont Long*, a. 1457, *Cart. d'Ossau*, 273). Molt d'això hi ha a l'Alt Aragó: en lloc de 'avenc' diuen un *póbo* a S. Juan de Gistau; hi ha bastantes gorges anomenades a *póba* de --- a Canfranc; a Yésero en diuen un *póbo* o una *póba*; a Berbusa això o bé un *počánko* (1965-6). A Ribagorça hi ha *lo Pòsi*, gorga d'un barranc de Castigaleu (1957).

Pertot arreu en les muntanyes del nostre domini lingüístic, hi ha antics «pous de neu», també dits «pous de gel», designant mers clots pregons i ombrívols on guardaven matèria glacial, usada encara més per a fins medicals que per a regal refrescant o culinari: en coneix centenars de casos per tot el Principat, i terres veïnes, però estenen-se fins als extrems N. i S. de la llengua: més enllà del Canigó, tinc nota d'un *pú däl žël* a Bula Ternera; d'un *pú da la néu* i el *pú da l'uratóri* (que també ho és), a la Bastida del Bulès, *póu däl žël* a Canet d. R.; en fi *póu de la néu* a Benixama, enllà de la Serra de Mariola (1960, 1963). Dels pous de glaç en diuen una *pówa* a Castellterçol, perquè són més amples que els pous d'aigua (1935).

La pronúncia normal i més estesa és l'etimològica *póu*, amb tancada, comuna a tots els dominis dialectals. També, però, s'ha estès més o menys, en tots, una pronúncia diferenciada *póu* (en ross. *póu* i fins *póu*, que allà és l'equivalent fonemàtic de la *ò* dels altres